

Gabriela Cristina Frențiu este judecător, președinte al secției I civile a Tribunalului Bistrița-Năsăud din 1 ianuarie 2013, fiind desemnată în completurile specializate de fond funciar, litigii de muncă și asigurări sociale. Cariera de judecător a început în 1997 la Judecătoria Bistrița, unde a activat până în 2002, ulterior promovând la Tribunalul Bistrița-Năsăud, pentru ca, începând cu 1 mai 2006, timp de 6 ani, să fie vicepreședinte al acestei instanțe. În același an 2006, a obținut gradul de judecător de curte de apel.

În perioada 2005-2015 a fost lector universitar în cadrul Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca – Extensia Bistrița. În mai 2002 a devenit doctor în drept al Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Facultatea de Drept, iar la 1 iulie 2007 absolvă masteratul de Cultură și civilizație italiană, în limba italiană, în cadrul Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

A urmat stagii de pregătire profesională în țară, dar și în străinătate, la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Strasbourg), Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Luxembourg), în Franța (Paris, Besançon), Italia (Roma, Genova), Portugalia (Lisabona), Slovenia (Ljubljana), Belgia (Bruxelles), Germania (Duisburg).

Dintre lucrările relevante publicate, amintim: „Retrocedarea imobilelor preluate abuziv”, Ed. Hamangiu, 2007, premiată de Uniunea Juriștilor din România în decembrie 2007; „Fondul funciar. Culegere de jurisprudență”, Ed. Universul Juridic, 2009; „Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51 din 21 aprilie 2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă”, Ed. Universul Juridic, 2009; „Noul Cod civil. Comentariu pe articole” (coautor), Ed. Hamangiu, 2012; „Comentariile Codului civil. Prescripția extinctivă”, Ed. Hamangiu, 2012; „Comentariile Codului civil. Familia”, Ed. Hamangiu, 2012; „Comentariile Codului civil. Liberalitățile. Testamentul. Rezerva succesorială. Reducțiunea liberalităților excesive”, Ed. Hamangiu, 2013; „Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat”, Ed. Hamangiu, 2013; „Dreptul familiei. Practică judiciară conform noului Cod civil. Jurisprudență CEDO”, Ed. Hamangiu, 2013; „Legea nr. 17/2014 privind unele măsuri de reglementare a vânzării-cumpărării terenurilor agricole situate în extravilan. Titlul I”, Ed. Solomon, 2014; „Teste grilă. Drept civil. Drept procesual civil. Drept penal. Procedură penală” (coautor), Ed. Solomon, 2017, 2018; „Minispețe. Vol. II. Drept procesual civil” (coautor), Ed. Solomon, 2016; „Executarea silită. Dificultăți și soluții practice. Vol. I și Vol. II” (coautor), Ed. Universul Juridic, 2016, 2017.

Gabriela Cristina Frențiu

Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989

Comentariu pe articole

Respectați cartea și legea!

Atragem atenția asupra faptului că, în baza Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau amendă reproducerea operelor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe (art. 140). Prin reproducere se înțelege realizarea, integrală sau parțială, a uneia ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloc și sub orice formă (art. 14).

De asemenea, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă punerea la dispoziția publicului, inclusiv prin internet ori prin alte rețele de calculatoare, fără drept, a operelor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe, indiferent de suport, astfel încât publicul să le poată accesa în orice loc sau în orice moment ales în mod individual (art. 139⁸).

Copyright © 2018, Editura Solomon

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Solomon.

Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al Editurii Solomon.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FRENȚIU, GABRIELA CRISTINA

Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 : comentariu pe articole / Gabriela Cristina Frențiu. - București : Editura Solomon, 2018

Index

ISBN 978-606-8892-27-6

34

Editura Solomon

Tel.: 0725.356.750

E-mail:

office@editurasolomon.ro

redactie@editurasolomon.ro

Websites:

www.editurasolomon.ro

www.e-drept.ro

www.taxnews.ro

Cuprins

Cuvânt-înainte	VII
Abrevieri	XI
Capitolul I. Dispoziții generale	1
Capitolul II. Restituirea în natură sau măsuri reparatorii prin echivalent	241
Capitolul III. Proceduri de restituire.....	345
Capitolul IV. Răspunderi și sancțiuni.....	476
Capitolul V. Dispoziții tranzitorii și finale	492
Index.....	565

O.G.	- Ordonanța Guvernului
op. cit.	- opera citată
O.U.G.	- Ordonanța de urgență a Guvernului
p.	- pagina
par.	- paragraful
pp.	- paginile
RIL	- recurs în interesul legii
s. civ.	- secția civilă
s. civ., mun., asig. soc., min., fam.	- secția civilă, de muncă, asigurări sociale, minori și familie
s. civ. propr. int.	- secția civilă și de proprietate intelectuală
s. cont. adm.	- secția de contencios administrativ
sent.	- sentința
s.n.	- sublinierea noastră
Trib.	- Tribunalul
vol.	- volumul

Capitolul I Dispoziții generale

Art. 1. (1) Imobilele preluate în mod abuziv de stat, de organizațiile cooperatiste sau de orice alte persoane juridice în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, precum și cele preluate de stat în baza Legii nr. 139/1940 asupra rechizițiilor și nerestituite se restituie în natură sau în echivalent, când restituirea în natură nu mai este posibilă, în condițiile prezentei legi.

(2) În cazurile în care restituirea în natură nu este posibilă se vor stabili măsuri reparatorii prin echivalent. Măsurile reparatorii prin echivalent vor consta în compensare cu alte bunuri sau servicii oferite în echivalent de către entitatea investită potrivit prezentei legi cu soluționarea notificării, cu acordul persoanei îndreptățite, sau despăgubiri acordate în condițiile prevederilor speciale privind regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv.

(3) Măsurile reparatorii prin echivalent constând în compensare cu alte bunuri sau servicii se acordă prin decizia sau, după caz, dispoziția motivată a entității investite potrivit prezentei legi cu soluționarea notificării. Măsurile reparatorii în echivalent constând în despăgubiri acordate în condițiile legii speciale privind regimul de stabilire și plată a despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv se propun a fi acordate prin decizia sau, după caz, dispoziția motivată a entității investite potrivit prezentei legi cu soluționarea notificării.

(4) Măsurile reparatorii prin echivalent pot fi combinate.

(5) Primarii sau, după caz, conducătorii entităților investite cu soluționarea notificărilor au obligația să afișeze lunar, în termen de cel mult 10 zile calendaristice calculate de la sfârșitul lunii precedente, la loc vizibil, un tabel care să cuprindă bunurile disponibile și/sau, după caz, serviciile care pot fi acordate în compensare.

1. Domeniul de aplicare a legii. Conform alin. (1) al normei, cad sub incidența dispozițiilor legii speciale reparatorii imobilele preluate în mod abuziv de stat, de organizațiile cooperatiste, de alte persoane juridice în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, cele preluate de stat în baza Legii nr. 139/1940 asupra rechizițiilor și nerestituite.

Pentru a intra sub incidența acestei norme, bunul a cărui restituire se solicită trebuie să întrunească cumulativ anumite condiții, și anume:

fie

1. să fie un bun imobil;
2. să fi fost preluat abuziv;
3. preluarea să se fi realizat de stat, de organizațiile cooperatiste ori de alte persoane juridice;

4. preluarea abuzivă să se realizeze în perioada de referință: 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989.

5. imobilul să nu fie restituit până la intrarea în vigoare a legii.

fie

1. să fie un bun imobil;
2. să fie preluat de stat;
3. preluarea să aibă loc în temeiul Legii nr. 139/1940;
4. să nu fie restituit până la intrarea în vigoare a legii.

În fiecare situație, ultima condiție, aceea a nerestituirii bunului imobil până la momentul intrării în vigoare a legii speciale reparatorii, se impune numai ca o condiție a restituirii în natură.

Celelalte condiții amintite sunt necesar a fi îndeplinite fie că se dispune restituirea în natură, fie că se dispune restituirea prin echivalent¹⁾.

Excepția prevăzută de lege, și anume preluarea în baza Legii nr. 139/1940, este de strictă interpretare și aplicare, aceasta referindu-se numai la bunurile rechiziționate în baza actului normativ menționat, care se aflau și se află pe teritoriul actual al României.

Exceptând preluarea bunului de stat în baza legii privind rechizițiile (Legea nr. 139/1940), care se aflau și se află pe teritoriul actual al României, momentul relevant pentru determinarea aplicabilității legii

¹⁾ G.C. Frențiu, *Retrocedarea imobilelor preluate abuziv*, Ed. Hamangiu, București, 2007, pp. 11-12.

speciale reparatorii îl constituie momentul preluării efective a bunului de la fostul proprietar.

Ca atare, în situația în care imobilul preluat nu se încadrează în perioada de referință a legii – 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 –, bunul nu poate intra sub incidența legii speciale reparatorii.

2. Modalitatea restituirii. Din cuprinsul alin. (1) și alin. (2) al normei rezultă că prioritară este restituirea în natură. Restituirea prin echivalent intervine numai atunci când restituirea în natură nu este posibilă. Acest principiu al priorității restituirii în natură este enunțat expres și de pct. 1 lit. a) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 10/2001, aprobate prin H.G. nr. 250/2007¹⁾, respectiv de art. 1 alin. (1) și art. 2 lit. a) din Legea nr. 165/2013²⁾ în vigoare din data de 20 mai 2013.

3. Măsurile reparatorii prin echivalent anterior adoptării Legii nr. 165/2013. Alin. (2) al textului conține o enumerare limitativă a categoriilor de măsuri reparatorii prin echivalent, acestea fiind:

- compensarea cu alte bunuri sau servicii oferite în echivalent de către entitatea investită cu soluționarea notificării. O asemenea măsură poate fi acordată numai dacă există acordul persoanei îndreptățite în acest sens, ceea ce înseamnă că entitatea investită cu soluționarea notificării propune acordarea în compensare a unui/unor bunuri/servicii, iar persoana îndreptățită acceptă propunerea formulată.

În vederea cunoașterii de către persoana îndreptățită a ofertei de bunuri și servicii care ar putea fi oferite în compensație, alin. (5) al textului analizat instituie obligația primarilor sau a conducătorilor entităților investite cu soluționarea notificărilor, după caz, de a afișa lunar, la loc vizibil, în termenul maxim de 10 zile calendaristice calculate de la sfârșitul lunii precedente (adică până la data de 10 a fiecărei luni), un tabel cuprinzând bunurile disponibile și/sau serviciile care ar putea fi acordate în compensație.

Oferta de servicii poate cuprinde serviciile prestate de unitatea deținătoare în cadrul obiectului său de activitate, cum ar fi cele enunțate exemplificativ de pct. 1.8 din Normele metodologice: construirea unei locuințe,

¹⁾ Publicată în M. Of. nr. 227 din 3 aprilie 2007, care a abrogat H.G. nr. 498/2003, publicată în M. Of. nr. 324 din 14 martie 2003, act care la rândul său a abrogat H.G. nr. 614/2001, publicată în M. Of. nr. 379 din 11 iulie 2001.

²⁾ Publicată în M. Of. nr. 278 din 17 mai 2013, cu modificările și completările ulterioare.

repararea, renovarea sau întreținerea unei alte construcții deținute de solicitant, efectuarea unor lucrări de racordare la utilitățile publice, efectuarea de lucrări de instalații, amenajarea unor alte spații deținute de persoana îndreptățită ca spații de recreere sau producție, altele asemenea.

În lumina deciziei nr. 12/2018¹⁾ a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pronunțată în interesul legii, compensarea poate fi realizată și cu bunuri neofertate de unitatea administrativ-teritorială, însă identificate de persoana îndreptățită, în privința cărora aceasta face dovada caracterului lor disponibil.

• despăgubiri acordate în condițiile prevederilor speciale privind regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv. Se face astfel trimitere la prevederile titlului VII din Legea nr. 247/2005²⁾, intitulat „Regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv”, ce conține în detaliu procedura de emitere și de valorificare a titlurilor de despăgubire.

Prin alin. (4) al normei analizate, se legitimează posibilitatea combinării măsurilor reparatorii prin echivalent.

Prevederile cuprinse în art. 16 și următoarele din titlul VII al Legii nr. 247/2005, privind procedurile administrative pentru acordarea despăgubirilor, nu se aplică în cazul deciziilor/dispozițiilor emise anterior intrării în vigoare a acestei legi, dacă au fost contestate în termenul prevăzut în Legea nr. 10/2001, astfel cum această lege a fost modificată prin Legea nr. 247/2005.

Conform deciziei nr. LII (52)/2007³⁾ pronunțate în interesul legii, așa cum reiese din cele două alineate menționate ale art. 16 din Titlul VII al Legii nr. 247/2005, legiuitorul a înțeles să facă distincție între notificările ce erau deja soluționate la data intrării în vigoare a acestei legi, prin consemnarea în cuprinsul unor decizii/dispoziții a sumelor ce urmau a fi acordate ca despăgubire, ipoteză la care se referă alin. (1), și notificările care nu erau încă soluționate într-o asemenea modalitate, în privința cărora s-a reglementat, în cuprinsul alin. (2), să fie predate Secretariatului Comisiei Centrale, însoțite de documentele cu propuneri de acordare a despăgubirilor.

În sensul interpretării date de instanța supremă, prin „notificări soluționate până la data intrării în vigoare a noii legi” nu pot fi înțelese decât acele

notificări pe baza cărora entitățile investite au emis decizii sau dispoziții motivate prin care au stabilit acordarea de măsuri reparatorii prin echivalent, precum și cuantumul acestora, neatacate în instanță în termenul prevăzut în art. 24 din Legea nr. 10/2001 (devenit art. 26 după modificare). De aceea, deciziile sau dispozițiile care se aflau pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a noii legi, ca urmare a atacării lor cu contestație, ca și cele care au fost ulterior atacate pe această cale, în termenul prevăzut de lege, nu mai pot fi trimise Secretariatului Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor, ci rămân supuse controlului instanțelor judecătorești, sub aspectul legalității și temeiniciei, atât timp cât acestea au fost investite cu o cale de atac legal exercitată, în raport cu prevederile ex art. 24 (actualul art. 26) din Legea nr. 10/2001, astfel cum acestea erau în vigoare la data emiterii actului.

4. Măsurile reparatorii prin echivalent ulterior adoptării Legii nr. 165/2013. Așa cum am arătat, art. 1 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 10/2001, republicată, art. 1 alin. (1) și alin. (2), art. 2 lit. a) din Legea nr. 165/2013, adoptate în vederea eficientizării sistemului de reparare a abuzurilor regimului comunist, urmare a hotărârii pilot pronunțată de instanța europeană în cauza *Maria Atanasiu și alții c. României* din 12 octombrie 2010¹⁾, consacră principiul prevalenței restituirii în natură, ori de câte ori această măsură este posibilă. Conform expunerii de motive, noul act normativ s-a dorit a fi un cadru unitar pentru urgentarea și finalizarea

¹⁾ M. Of. nr. 778 din 22 noiembrie 2010. Procedura hotărârii pilot are rolul de a permite ca remediu cel mai rapid cu putință să fie oferit la nivel național tuturor persoanelor afectate de problema structurală identificată prin hotărârea pilot. Astfel, se poate decide, în hotărârea pilot, suspendarea tuturor cererilor asemănătoare în fond pentru timpul necesar punerii în practică a măsurilor cu caracter general capabile să rezolve respectiva problemă structurală (*Yuriy Nikolayevich Ivanov c. Ucrainei*, 2009, *Broniowski c. Poloniei*, 2004, *Xenides-Arestis c. Turciei*, 2005, *hudoc.echr.coe.int*).

Prin hotărârea pilot din 12 octombrie 2010, instanța europeană, ținând cont de numărul important de cereri îndreptate contra României conținând același tip de litigii, a hotărât să suspende pentru o perioadă de 18 luni, calculate la data la care hotărârea pilot a devenit definitivă, examinarea tuturor cererilor care izvorăsc din aceeași problemă generală, așteptând adoptarea de către autoritățile române a măsurilor capabile să ofere un remediu potrivit tuturor persoanelor vizate de legile reparatorii.

¹⁾ Publicată în M. Of. nr. 570 din 6 iulie 2018.

²⁾ M. Of. nr. 653 din 22 iulie 2005.

³⁾ M. Of. nr. 140 din 22 februarie 2008.

procesului de restituire, în natură sau în echivalent, a bunurilor imobile preluate abuziv în perioada regimului comunist în România.

Curtea Europeană a statuat în cauza *Preda și alții c. României* că Legea nr. 165/2013 oferă posibilitatea de soluționare adecvată a cererilor de reparație, pentru majoritatea situațiilor incidente în cauzele aflate pe rolul său¹⁾.

Cu privire la întinderea aplicabilității acestei noi legi, sunt relevante dispozițiile art. 4 și art. 50 ale actului normativ.

Astfel, conform art. 4 al legii, noua reglementare este incidentă: cererilor formulate și depuse, în termen legal, la entitățile învestite de lege, nesoluționate până la data intrării în vigoare a noii legi; cauzelor în materia restituirii imobilelor preluate abuziv, aflate pe rolul instanțelor; cauzelor aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului suspendate în temeiul hotărârii-pilot din 12 octombrie 2010, pronunțată în cauza *Maria Atanasiu și alții c. României*, la data intrării în vigoare a noii legi.

Totodată, art. 50 al legii prevede că, începând cu data intrării în vigoare a noii legi, adică de la data de 20 mai 2013, sintagma „despăgubiri acordate în condițiile prevederilor speciale privind regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv”, cuprinsă în Legea nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se înlocuiește cu sintagma „măsuri compensatorii în condițiile legii privind unele măsuri pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv, în perioada regimului comunist în România”.

În același timp, orice dispoziție referitoare la evaluarea imobilelor potrivit standardelor internaționale de evaluare și la măsura reparatorie a compensării cu alte bunuri sau servicii oferite în echivalent, prevăzute în Legea nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se abrogă.

De la aceeași dată sunt considerate abrogate și prevederile titlului VII din Legea nr. 247/2005 privitoare la măsurile instituționale reglementate pentru analiza și stabilirea quantumului final al despăgubirilor, la cele anticorupție prevăzute în scopul evitării unor posibile fraude sau tentative de corupere a personalului implicat în aplicarea legii, la procedurile administrative pentru acordarea despăgubirilor, la compensarea obligațiilor reciproce de plată și de restituire dintre stat și persoana juridică îndreptățită,

¹⁾ Hotărârea din 29 aprilie 2014, *hudoc.echr.coe.int*.

beneficiară a unor despăgubiri acordate în baza Legii nr. 112/1995 sau a altor acte normative [art. 13, art. 14, art. 14¹, art. 14², art. 15 lit. a)-d) și f), art. 16, art. 17, art. 18, art. 18¹, art. 18², art. 18³, art. 18⁴, art. 18⁵, art. 18⁶, art. 18⁷, art. 18⁸, art. 18⁹ și art. 22], precum și orice dispoziție contrară noii legi.

Ca atare, începând cu data de 20 mai 2013, restituirea în temeiul Legii nr. 10/2001, republicată poate avea loc fie în natură, fie, când această măsură nu este posibilă, inclusiv ca efect al înstrăinării de către titular a drepturilor cuvenite, prin acordarea de măsuri compensatorii prevăzute de art. 1 alin. (2) și alin. (3) din Legea nr. 165/2013, și anume compensarea prin puncte, singura măsură reparatorie prin echivalent prevăzută de lege la momentul intrării sale în vigoare¹⁾.

Prin Legea nr. 368/2013²⁾, în vigoare din data de 24 decembrie 2013, s-a modificat art. 1 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, prevăzându-se ca măsuri reparatorii prin echivalent: compensarea cu bunuri oferite în echivalent de entitatea investită cu soluționarea notificării (fiind exclusă deci măsura compensării cu alte servicii oferite) și compensarea prin puncte, în toate situațiile în care restituirea în natură nu mai este posibilă, exceptând ipoteza în care titularul a înstrăinat drepturile care i se cuvin, când singura măsură reparatorie care se acordă rămâne compensarea prin puncte, potrivit art. 1 alin. (3) din Legea nr. 165/2013.

Situația de excepție are în vedere cesiunea de drepturi litigioase anterior soluționării definitive a cererii de restituire³⁾. Ca atare, dacă, ulterior emiterii deciziei/dispoziției de compensare prin puncte, beneficiarul acesteia înstrăinează dreptul său, dispune de punctele acordate, trebuie considerat că acesta a optat irevocabil pentru această măsură reparatorie, nemaiputând să opteze pentru o eventuală compensare cu bunuri.

¹⁾ Alin. (2) și alin. (3) ale art. 1 din forma inițială a Legii nr. 165/2013 aveau următorul conținut: alin. (2) „În situația în care restituirea în natură a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist nu mai este posibilă, singura măsură reparatorie în echivalent care se acordă este compensarea prin puncte, prevăzută în cap. III.”; alin. (3) „În situația în care titularul a înstrăinat drepturile care i se cuvin potrivit legilor de restituire a proprietății, singura măsură reparatorie care se acordă este compensarea prin puncte potrivit art. 24 alin. (2), (3) și (4)”.

²⁾ M. Of. nr. 819 din 21 decembrie 2013.

³⁾ Fie anterior emiterii deciziei/dispoziției de restituire, fie ulterior emiterii acesteia, anterior soluționării definitive a contestației împotriva actului de restituire.

Respectiv, aplicabilitatea noilor măsuri compensatorii se circumscrie, așa cum rezultă din art. 4 al Legii nr. 165/2013: tuturor cererilor formulate și depuse, în termen legal, la entitățile investite de lege, care nu au fost soluționate până la data intrării în vigoare a noii legi; cauzelor în materia restituirii imobilelor preluate abuziv, aflate pe rolul instanțelor; cauzelor aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului suspendate în temeiul hotărârii-pilot din 12 octombrie 2010, pronunțată în cauza *Maria Atanasiu și alții c. României*, la data intrării în vigoare a noii legi.

Prin sintagma „cauze aflate pe rolul instanțelor”, trebuie avute în vedere acțiunile în justiție promovate de persoanele îndreptățite la măsuri reparatorii, având ca obiect valorificarea drepturilor conferite prin Legea nr. 10/2001, introduse înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013.

Ca atare, în cadrul sintagmei nu intră ipoteza în care dispoziția/decizia de soluționare a notificării a fost emisă în executarea unor hotărâri judecătorești definitive.

Intenția legiuitorului, prin adoptarea noului act normativ, a fost aceea de a eficientiza și de a finaliza procesul de restituire demarat sub imperiul cadrului legislativ anterior, prin includerea în sfera de aplicare a noii legi a tuturor situațiilor privind cererile de restituire în natură sau de acordare de măsuri reparatorii în echivalent, nesoluționate până la acel moment, și nu aceea de a deschide calea pentru formularea unor noi cereri pentru imobile care nu au fost solicitate în condițiile legilor reparatorii anterioare sau de a repune persoanele interesate în termenele de formulare a cererilor de restituire.

Ca atare, conform deciziei nr. 19/2017¹⁾ pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, dispozițiile Legii nr. 165/2013 se aplică cererilor de restituire din categoria celor la care se referă art. 3 pct. 1, formulate și depuse în termenul legal la entitățile investite de lege cu soluționarea acestora, indiferent dacă cererile respective se află într-o etapă administrativă la nivelul uneia dintre entitățile prevăzute de art. 3 pct. 4, în procedura judiciară pe rolul instanțelor judecătorești sau, fiind soluționate definitiv în procedura internă, au generat plângeri înregistrate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului și sunt suspendate în temeiul hotărârii-pilot din 12 octombrie 2010, pronunțată în cauza *Maria Atanasiu și alții c. României*.

¹⁾ M. Of. nr. 249 din 11 aprilie 2017.

Prin urmare, o persoană care nu a formulat notificare sau cerere de restituire în temeiul vreunui dintre actele normative reparatorii enumerate la art. 3 pct. 1 din Legea nr. 165/2013 nu poate pretinde beneficiul măsurilor reparatorii prevăzute de această lege. În lipsa unei cereri de restituire formulate în temeiul legilor anterioare de reparație, Legea nr. 165/2013 nu este aplicabilă, deoarece aceasta nu prevede posibilitatea formulării unei cereri de restituire pentru prima oară, direct în temeiul ei.

Cerința de aplicabilitate a Legii nr. 165/2013 trebuie îndeplinită nu numai în cazul cererilor aflate în curs de soluționare la entitățile investite de lege, menționate la teza I a art. 4, ci și în ipotezele prevăzute în celelalte două teze, respectiv și în situația cauzelor în materia restituirii imobilelor preluate abuziv, aflate pe rolul instanțelor judecătorești interne, precum și a cauzelor aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului suspendate în temeiul hotărârii-pilot din 12 octombrie 2010, pronunțată în cauza *Maria Atanasiu și alții c. României*, la data intrării în vigoare a prezentei legi. „Cauzele” la care se referă cele două teze ale art. 4 nu pot avea ca obiect alte cereri în afara celor enumerate la art. 3 pct. 1 din Legea nr. 165/2013, diferența dintre cele trei teze ale art. 4 constând în etapele diferite în care aceste cereri se găsesc la momentul intrării în vigoare a acestei legi.

Analizând conformitatea cu Constituția a prevederilor art. 1 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, Curtea Constituțională a reținut că o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că în aceste cazuri legea nouă nu face altceva decât să refuze supraviețuirea legii vechi și să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare¹⁾.

Potrivit instanței constituționale, „nu poate fi vorba de retroactivitatea Legii nr. 165/2013, din moment ce situația juridică se află în curs de constituire, în sensul de a fi stabilit în concret cuantumul despăgubirilor cuvenite în temeiul legilor reparatorii. În concordanță cu principiul *tempus regit actum* și al aplicării imediate a legii noi, este firesc ca modalitatea de calcul să fie cea prevăzută de actul normativ în vigoare la momentul efectuării acestei operațiuni, iar nu prin raportare la dispoziții legale abrogate, așa

¹⁾ C.C., dec. nr. 662/2015, M. Of. nr. 885 din 26 noiembrie 2015; dec. nr. 329/2015, M. Of. nr. 503 din 8 iulie 2015.

Respect pentru oameni și cărți

cum sunt cele din Legea nr. 247/2005, care, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, guvernau modalitatea de stabilire a despăgubirilor cuvenite”.

Aplicarea unui regim juridic temporal diferit nu poate crea o stare de discriminare între diverse persoane, în funcție de actul normativ incident fiecăreia. Faptul că, prin jocul unor prevederi legale, anumite persoane pot ajunge în situații defavorabile, apreciate subiectiv, prin prisma propriilor lor interese, ca defavorabile, nu reprezintă o discriminare care să afecteze constituționalitatea textelor respective. Altfel spus, inegalitatea de tratament juridic prin comparație cu acele persoane ale căror dosare de despăgubire au fost deja soluționate sub imperiul Legii nr. 247/2005, adică anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, nu reprezintă un viciu de constituționalitate, fiind rezultatul unor regimuri juridice diferite, aplicate succesiv în timp, incidente în virtutea aceluiași principiu mai sus amintit – *tempus regit actum*¹⁾.

Prin urmare, avându-se în vedere succesiunea actelor normative adoptate, se pot constata următoarele:

a) până la data de 20 mai 2013, când a intrat în vigoare Legea nr. 165/2013, atunci când restituirea în natură nu era posibilă, persoana îndreptățită putea beneficia de măsuri reparatorii prin echivalent, care constau în compensarea cu alte bunuri sau servicii oferite în echivalent sau despăgubiri acordate în condițiile titlului VII din Legea nr. 247/2005²⁾;

b) în perioada cuprinsă între data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 în forma sa inițială – 20 mai 2013 – și data intrării în vigoare a Legii nr. 368/2013, de modificare a art. 1 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 – 24 decembrie 2013, atunci când restituirea în natură a imobilelor preluate în mod abuziv nu mai era posibilă, persoana îndreptățită putea beneficia de o singură măsură reparatorie în echivalent, și anume compensarea prin puncte;

¹⁾ C.C., dec. nr. 44/1996, M. Of. nr. 345 din 17 decembrie 1996.

²⁾ Prin alin. (1) al art. unic al O.U.G. nr. 4/2012, adoptată în contextul implementării hotărârii-pilot pronunțate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Maria Atanasiu și alții c. României* (M. Of. nr. 169 din 15 martie 2012, aprobată cu modificări prin Legea nr. 117/2012, publicată în M. Of. nr. 456 din 6 iulie 2012), s-a prevăzut suspendarea, începând cu data intrării în vigoare a ordonanței de urgență și până la data de 15 mai 2013, a emiterii titlurilor de despăgubire, a titlurilor de conversie, precum și a procedurilor privind evaluarea imobilelor pentru care se acordă despăgubiri, prevăzute de titlul VII din Legea nr. 247/2005.

c) începând cu data de 24 decembrie 2013, în situația în care restituirea în natură a imobilelor preluate în mod abuziv nu mai este posibilă, măsurile reparatorii în echivalent care se pot acorda sunt compensarea cu bunuri oferite în echivalent și compensarea prin puncte, conform art. 1 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, în forma modificată prin Legea nr. 368/2013. Face excepție ipoteza în care titularul a înstrăinat drepturile care i se cuvin, când singura măsură reparatorie care se acordă este compensarea prin puncte.

La emiterea deciziei/dispoziției de admitere sau respingere a cererii de restituire, entitatea competentă să soluționeze notificarea are în vedere legea în forma în vigoare la momentul soluționării cererii obiect al investiției sale.

Legea nouă fiind de imediată aplicare situațiilor în curs de soluționare, în cazul unei modificări legislative intervenite între data soluționării notificării prin decizie/dispoziție și data formulării contestației de persoana îndreptățită, respectiv data soluționării acesteia, instanța de judecată sesizată de persoana îndreptățită, nemulțumită de soluția primită, va face aplicarea legii noi fără însă a putea agrava situația persoanei îndreptățite în propria contestație. Altfel, contestația fiind o cale de atac specială, nu credem că instanța ar putea modifica măsura reparatorie propusă cu alta mai puțin favorabilă, deoarece s-ar realiza o agravare a situației persoanei în propria cale de atac.

Bunăoară, în cazul emiterii până la data de 20 mai 2013 a unei dispoziții prin care se propune acordarea de despăgubiri, contestată de persoana îndreptățită, care solicită compensarea cu alte bunuri, instanța de judecată nu ar putea acorda măsura compensării prin puncte, pe considerentul că, după data de 20 mai 2013, această măsură reparatorie este singura care poate fi acordată, deoarece ar agrava situația beneficiarului. Desigur, modificarea felului măsurilor reparatorii prin legea nouă, de imediată aplicare, împiedică o eventuală soluție de compensare cu alte bunuri solicitată de beneficiar, deși această măsură exista la data soluționării cererii sale de restituire.

Tot astfel, în calea de atac a apelului, instanța nu ar putea modifica hotărârea primei instanțe, dată cu respectarea legii în vigoare la momentul pronunțării, pe considerentul unei modificări legislative între data pronunțării sentinței și data judecării căii de atac.

Este adevărat că pasivitatea unității deținatoare, care nu soluționează notificarea în termenul stabilit, poate prejudicia persoana îndreptățită în cazul în care după data la care notificarea trebuia soluționată și până la momentul soluționării a intervenit o lege nouă, ce prevede măsuri reparatorii mai puțin favorabile beneficiarului.